

NORGES HØYESTERETT

Den 12. desember 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Normann og Bull i

HR-2014-02436-U, (sak nr. 2014/2218), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Eirik Nåmdal)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over kjennelse om beslag av pass som varetektsurrogat.
- (2) A var i perioden 1. juli 2014 til 30. juli 2014 varetektsfengslet siktet for overtredelse av straffeloven § 162 første og andre ledd og straffeloven § 317 fjerde ledd, jf. første ledd. Han ble deretter løslatt på vilkår om daglig meldeplikt frem til 1. september 2014.
- (3) Påtalemyndigheten fremsatte 17. oktober 2014 begjæring om opprettholdelse av beslag av pass som varetektsurrogat. Dette skjedde som følge av at A hadde bedt om å få utlevert passet, som var blitt beslaglagt i forbindelse med fengslingen av ham.
- (4) Bergen tingrett avsa 14. november 2014 kjennelse med slik slutning:

"Politiets beslutning om å opprettholde beslag av A sitt pass tas ikke til følge og skal utleveres."
- (5) Etter anke fra påtalemyndigheten avsa Gulating lagmannsrett 18. november 2014 kjennelse med slik slutning:

"Beslaget av pass tilhørende A opprettholdes."
- (6) A har anket over kjennelsen. Anken gjelder lagmannsrettens lovanvendelse og saksbehandling. Det anføres i korte trekk:
- (7) Det fremgår ikke av kjennelsen om lagmannsretten har forstått vilkårene i straffeprosessloven

§ 171 nr. 1 riktig, og heller ikke at lagmannsretten har foretatt en fullstendig og forsvarlig vurdering av de lovbestemte vilkårene.

(8) Passbeslag kan videre ikke fastsettes uten tidsbegrensning slik lagmannsretten her har gjort. Det er uansett en svakhet ved kjennelsesgrunnene at lagmannsretten ikke har vurdert forholdsmessigheten av beslaget opp mot tidspunktet for når dette antas å kunne oppheves.

(9) Det er lagt ned slik påstand:

"1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves."

(10) *Påtalemyndigheten* har i tilsvaret tatt til motmæle. Det anføres i korte trekk:

(11) Det foreligger ingen feil ved lagmannsrettens lovanvendelse eller saksbehandling. Lagmannsretten har foretatt en konkret avveining av de momenter som er relevante etter § 171 nr. 1, og forsvarers anførsler gjelder i hovedsak lagmannsrettens bevisvurdering og subsumsjon.

(12) Lagmannsretten har vurdert varigheten av beslaget. Det fremgår av kjennelsen at lagmannsretten har lagt til grunn at saken er forventet avgjort mot slutten av 2014 eller tidlig i 2015.

(13) Det er lagt ned slik påstand:

"Anken forkastes."

(14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at saken gjelder lagmannsrettens kjennelse om opprettholdelse av beslag av pass som varetektsurrogat, og at utvalgets kompetanse er begrenset av straffeprosessloven § 388. Anken retter seg mot lagmannsrettens saksbehandling – mangelfulle kjennelsesgrunner – og lovanvendelse, som utvalget kan prøve ved videre anke.

(15) Vilkårene i straffeprosessloven § 171, § 172 eller § 173 annet ledd må være oppfylt også ved beslag av pass som varetektsurrogat, jf. straffeprosessloven § 188 siste ledd, jf. § 184 andre ledd.

(16) Det er ikke bestridt at grunnvilkåret om skjellig grunn til mistanke, er oppfylt. A har erkjent straffeskyld for overtredelse av straffeloven § 162 første og andre ledd.

(17) Passet hans er inndratt fordi "det er grunn til å frykte at han vil unndra seg forfølgningen eller fullbyrdingen av straff eller andre forholdsregler", jf. straffeprosessloven § 171 nr. 1. I Rt. 2011 side 329 heter det i avsnitt 11 om dette vilkåret:

"Ved fengsling på dette grunnlaget kreves ikke sannsynlighetsovervekt for unndragelse, jf. Rt. 2000 side 1973. Men det må av kjennelsesgrunnene fremgå at 'det er grunn til å frykte' unndragelse, basert på konkrete og objektive holdepunkter, jf. Rt. 2004 side 88. Det er altså ikke tilstrekkelig med en generell henvisning til at siktede har tilknytning til andre land, jf. Rt. 2000 side 1938. Heller ikke det forhold at en siktet har interesse av å unngå straffeforfølgning, og at denne interessen normalt vil være særlig sterk der det er tale om en lang fengselsstraff, kan i seg selv gi grunnlag for varetektsfengsling etter straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 1, jf. Rt. 2001 side 972. Hvor inngående begrunnelse som må gis vil for øvrig måtte bero på forholdene i den enkelte sak - i første rekke ut fra hva som etter omstendighetene er nødvendig for å kunne se at retten har foretatt en fullstendig og forsvarlig vurdering, jf. Rt. 1998 side 1292".

(18) Det må altså fremgå av kjennelsesgrunnene at det er "grunn til å frykte" unndragelse basert på konkrete og objektive holdepunkter. En subjektiv antagelse er ikke nok, jf. også Rt. 1997 side 2032.

(19) Om vurderingen etter straffeprosessloven § 171 nr. 1 heter det i lagmannsrettens kjennelse:

"Siktede har etter lagmannsrettens vurdering en klar interesse i å unndra seg en relativt langvarig fengselsstraff som er sannsynlig i denne saken. I tillegg har han tilknytning til utlandet ved at han har en ektefelle fra Ghana som nå bor i X. Ektefellen har ikke selv noen egen tilknytning til Norge. Siktede er fra Ghana hvor han har familie og svigerfamilie. De pengeoverføringer som er beskrevet i post II i siktelsen viser at denne tilknytningen til utlandet er reell.

På den annen side har siktede en relativt sterk tilknytning til Norge. Han har bodd her side 1993, og er norsk statsborger. Han har en datter her som han har regelmessig samvær med. Også datteren er norsk statsborger. Selv om siktede har uttalt ønske om familiegjenforening med sin ektefelle i Norge, vil dette ligge relativt langt frem i tid og har begrenset vekt i vurderingen.

Siktede ble løslatt fra varetekt 31.07.2014 og har etter det opplyste oppholdt seg i Norge siden da. Han har hatt meldeplikt i en måned som han har oppfylt."

(20) Lagmannsretten konkluderer etter dette slik:

"Lagmannsretten legger likevel avgjørende vekt på siktedes tilknytning til Ghana og de langvarige og vedvarende valutaoverføringene til utlandet, sammenholdt med sakens alvor og forventet straff. Samlet vurdert er derfor vilkårene for fortsatt beslag i siktedes pass fortsatt til stede. "

(21) Det fremkommer ikke av kjennelsen hvilken forståelse av straffeprosessloven § 171 nr. 1 lagmannsretten legger til grunn for sin vurdering. Som det vil ha fremgått, følger det av rettspraksis at det ikke er tilstrekkelig med en generell henvisning til at siktede har tilknytning til andre land eller at siktede har interesse i å unngå strafforfølging. Lagmannsretten har riktignok vist til at siktedes ektefelle bor i X og til pengeoverføringer til mottakere i utlandet. Forsvarer har imidlertid påpekt at det ikke fremkommer om lagmannsretten er klar over eller vektlegger at A aldri har bodd med sin kone etter at de giftet seg i 2011. Det burde etter utvalgets mening vært gitt en mer utfyllende begrunnelse.

(22) Det skal videre fastsettes en frist for varigheten av beslaget, jf. straffeprosessloven § 188 siste ledd, jf. § 185 og Bjerke m.fl., Straffeprosessloven Kommentartutgave (2011) side 672. Det er da ikke tilstrekkelig at lagmannsretten har vist til at det er opplyst at "saken forventes påtalemessig avgjort i løpet av 4 – 8 uker, og at saken deretter ventelig vil kunne avgjøres ved tilståelsesdom mot slutten av 2014 eller tidlig neste år".

(23) Lagmannsrettens kjennelse må etter dette oppheves.

(24) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING:

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Kristin Normann
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: